

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד
"תפארת רפאל" **"עטרת שרה"**
ע"י רב רפאל זצ"ל בן פנחס זצ"ל ע"י שרה צביד בת ד"ר ע"ה

פְּרָשְׁת: כִּי תבוא

עלון מס': 1,814 | תש"פ

ליקט וערך: הרב רפאל זבחי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב

העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זבחי שליט"א

הברכה והאסם! - עלינו להכין כלי קיבול לברכה...

"יֵצוּ ה' אֶתְךָ אֶת הַבְּרָכָה בְּאֶסְמִיךָ וּבְכֹל מְשַׁלַּח יָדְךָ" (כח, ח) - בברכות שנאמרו בפרשתינו (יתן ה' ויתקיימו בנו במהרה), נאמר **"יֵצוּ ה' אֶתְךָ אֶת הַבְּרָכָה בְּאֶסְמִיךָ"**. והקשה הרב אברהם סבע זצ"ל בעל "צרור המור", מדוע נאמר **"באסמך"**. מדוע לא נכתב: **"יֵצוּ ה' לך את הברכה!"** ותו לא. הוא תירץ על כך. אבל כדי שנבין את תירוצו לאשורו, וכדי שנפיק ממנו את הלקח, נקדים סיפור.

מעשה באדם מוכה ומיוסר, שבא לפני החכם ושטח את מצוקתו ועוניו. מה יש לומר, הגיעו מים עד נפש. הוא חולה, ואינו יכול לעבוד. הילדים שואלים לחם, והבית ריקן. בתו הגיעה לפרקה, ואין בידו נדוניה. ועתה נתקפה אישתו במחלה נוראה, ואין הוא יכול לקנות תרופות עבורה. רע ומר, רבי, הושיעה נא! בכה עימו החכם, ואמר: **"כלום ביד, ידי בשר ודם, להושיע?"** בעל הרחמים יושיעך! התפלל לפניו, וגם אני אתפלל עבורך, שתזכה בגורל בשבוע הבא ותבוא הרווחה. גם לחם לפי הטף, גם נדוניה לבתך, ותרופות לרעייתך. וישלח לה הקדוש ברוך הוא רפואה שלימה במהרה! **"אמן"**, ענה האיש, והתקווה גאתה בליבו: ברכה כזו! **השבוע חלף עבר והאיש הופיע בשנית, שבור ורצוץ**. בתו בגרה בעוד שבוע, רעייתו עדיין מתייסרת בחוליה, והילדים נמקים ברעבונם. מה יהיה, רבי? חוורו פניו של החכם: **"כלום לא זכית בגורל?"** לא, רבי!... והחכם מלובב"ן היה, מלומד בניסים. חלשה דעתו: הכיצד לא נשמע קול בקשתו במרום? שמא הקטרוג כה רב, וכוחות הסיטרא אחרא הטילו את כל כובד משקלם, וסגרו שערי שמים משמוע תפילה? הרגיע את האיש באומרו: **"אל חשש, בשבוע הבא תזכה בגורל!"** עמד וייחד יחודים, עשה תיקונים, התפלל מקירות לבו, והמתין לבשורה הטובה. כעבור שבוע הופיע היהודי, ומבע עיניו סיפר הכל: מצבו עוד הלך והחמיר - ובגורל לא זכה! נרעש החכם, ולא ידע פשר דבר. בערב עשה **"שאלת חלום"**, שיאמרו לו מן השמים למה ועל מה לא נתקבלה תפילתו. האם כה גדול הקיטרוג - ואולי נמצא פגם בתפילה? באישון לילה, בנפול תרדמה על אנשים, ענוהו מן השמים לאמר: **"שמע ה' את תפילתך עוד בתחילה, גם הסכים להענות לה"**. **"ומדוע?"** - שאל - **"מדוע אין הלה זוכה בגורל?"** **"ענוהו: 'יען כי לא קנה כרטיס הגרלה'..."** זהו, העיקרון מובן, ה' מוכן לעזור, ורוצה לעזור - בתנאי שהאדם יתחיל, יושיט יד, יעשה את שלו. זהו שנאמר: **"ויברכך ה' אלקיך - בכל אשר תעשה"**. **אתה תעשה, והברכה בוא תבוא.**

הז'ל מספרים על רבי חנינא בן דוסא שביקש להביא מתנה לבית המקדש. מצא במדבר אבן שיש נהדרת, פיסל אותה לתפארת, אבל לא היו לו מעות להעלותה לירושלים. באו מלאכים ונידמו לו כסבלים, ביקשו סכום פעוט ואמרו לו: **"תן ידך עימנו"**. הניח ידו על האבן, ובתוך שעה קלה היו בירושלים, בקפיצת הדרך, והם נעלמו מן העין. וכתב על כך **רבנו ה"בן איש חי"** זצוק"ל: לקח הסיפור הוא: **"תן ידך עימנו"**. אתה שים יד - וה' יעזור בדרך מופלאה! וזהו פירוש הפסוק **"יֵצוּ ה' אֶתְךָ אֶת הַבְּרָכָה בְּאֶסְמִיךָ"**. הברכה תבוא מן השמיים - אם אנחנו נכין את האסם, את כלי הקיבול. אם נעשה את שלנו.

במה דברים אמורים? כולנו רוצים ברכה ממרום. שנה טובה ומבורכת, אושר ועושר, בריאות ונחת, שמחה וכבוד - הכל בכל מכל כל. והקדוש ברוך הוא, יש לו הכל, והוא רוצה לתת הכל. אבל מה, עלינו להכין את האסם, **"לתת יד"**. כלומר: לקיים יותר מצוות, לבוא יותר לשיעורי תורה, להטיב דרך, להשתדל - ואז תושפע עלינו ברכה עד בלי די.

וְהָיָה כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ (כו, א) - **תבוא** אותיות **אבות**, כי בזכות האבות קיבלנו את ארץ ישראל לנחלה.

וּשְׁמַת בְּטָנָא (כו, ב) - **טנא** גימטריא 60, והוא שיעור ביכורים! ועל ידי הטנא שהוא בגימטריה 60, כנגד 60 מסכתות הש"ס, תוכל לקיים "והניחו ליצר הרע לפני מזבח ה'", לזבחו ולבטלו.

וּשְׁמַחַת בְּכָל-הַטּוֹב (כו, יא) - גם הבכי לקדוש ברוך הוא צריך להיות מתוך שמחה ולא מתוך עצבות. **בניה** ראשי תיבות **בְּשִׂמְךָ יִגְלוֹן כָּל הַיּוֹם**. (רבי נחמן מברסלב)

בפרשתנו 98 קללות, ועוד 2 "גם כל-חלי וכל-מכה" = 100, וכנגד זה תיקנו חז"ל 100 ברכות. לכן קוראים את הפרשה לפני ראש השנה, כדי שתכלה שנה וקללותיה.

הִסְכַּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל (כז, ט) - ישנם שמונה מצוות הנעשות בפה, שאמרו בהן חכמים שצריך לעשותן בעמידה, וסימנן - **הִסְכַּת וּשְׁמַע** ראשי תיבות **הלל**, **ספר תורה** (קריאה בספר), **כהנים** לדוכן, **תפילה** (שמונה עשרה), **יודי מעשרות** וביכורים, **שופר**, **מגילה**, **עומר** (ספירת העומר). **הִסְכַּת** - לשון הקשבה מתוך מורא של כבוד. **וּשְׁמַע** - והשמע דברים לפני קונן ולפני הציבור. (נמסר ע"י הרב שלמה זביחי).

יהודי פיקח נקלע פעם לבית תפילה של משכילים, ראה שם אדם אחד שכרסו לפני וגופו מגודל. התעניין ושאל: "היכן הרב?" והלה השיב: "אני הוא". גיחך היהודי ואמר: 'עכשיו הבנתי את הפסוק **"וַיְהִי שֵׁם לְגוֹי גְדוֹל עֲצוּם וְרַב"**, לא רק גוי גדול, בעל גוף עצום, אלא שיש לו גם תפקיד של רב"...! **במקרה אחר מסופר** על יהודי שנקלע לבית מדרש ל'רבנים' שיסדו הרפורמים, וחיפשו שם מתאים. הציע להם היהודי את הפסוק: **"וַיְהִי שֵׁם לְגוֹי גְדוֹל"**...

שנון

מושגים ביהדות

בי"ד באלול רט"ז (לפני כ-570 שנים), הסתיימה **הדפסת התנ"ך** הראשון בידי ממציא הדפוס יוהאן גוטנברג, בתרגום לטיני. נדפסו שני כרכים שהכילו יחד 1,282 דפים ב-180 עותקים, 40 על קלף 1401 על נייר. כיום, נשתמרו 11 עותקים מלאים מקלף 481 מנייר. ההדפסה הגדולה מסמלת את מהפכת הדפוס ותפוצתו הרבה. (מספר זה של ספרים נחשב אז עצום, שכן קודם לכן כתיבת ספרים רבים ביד הייתה אורכת עשרות שנים. לדוגמה, משך זמן כתיבת ספר תנ"ך יחיד לפני המצאת הדפוס היה כשלוש שנים).

ביום זה בשנת תש"א, פרסמו הנאצים את החובה ליהודים לשאת את **הטלאי הצהוב** בשטחי כיבושם. **בט"ו באלול** חלק מעדות התימנים מתחילים לומר **'סליחות'**.

בי"ז באלול בשנת תרצ"ט, **פרצה מלחמת העולם השנייה**, המלחמה הגדולה בתולדות האנושות, והתחילה השואה האיומה של חורבן יהדות אירופה, אשר כילתה שלישי מעמנו, הי"ד. במלחמה זו, ניספו כשישים מיליון אנשים, ומתוכם כארבעים מיליון אזרחים.

בי"ח באלול, נולדו **שני המאורות הגדולים**, מרן ה'בעל שם טוב' הקדוש ו'בעל התניא'.

סיפור השבוע

האמונה מביאה ישועה

הגאון רבי ששון מרדכי זצ"ל, בעל "שמן ששון", מגדולי המקובלים היה **ורבינו יוסף חיים זצ"ל** מביא בספריו כמה מעשה פלא שעשה. רבים היו באים לפניו שיתפלל עליהם ויכתוב להם קמיעות להצלתם והצלה, רפואה וישועה. פעם אמר: כסבורים אתם שהקמיעות פועלות את הישועה? "בזכות האמונה נגאלו אבותינו", ואם אין חלילה אמונה, לא יעזרוהו כל הקמיעות שבעולם. שמא תאמרו, אם כן הקמיעות למה - כדי שלא יהא זה נס גלוי, ויתלוהו בקמיע... **וסיפר מעשה שהיה עד לו**. אישה אחת, **נתקף בנה הקטן בפחד**, ומרוב פחדו וביעותו עצם עיניו ולא פתחן. שאלו ברופאים, נקטו סגולות, ולא עזר דבר. הילד עצם עפעפיו ומיאן לפתחן. יום אחד מצאה האישה דף מונח במקום משומר. שאלה: מה הוא? כי לא ידעה קרוא וכתוב. אמרו לה: דף הוא מחומש שבלה. אמרה: דף מתורת משה רבינו שנמסרה לו עי ידי הבורא יתברך - ודאי יועיל יותר מכל קמיע! צררה את הנייר וקשרתו בשרשרת. ענדה אותו לצואר בנה - ומיד פקח את עיניו, וביעותו עזבוהו! תמהו הרואים וביקשו לראות מה נכתב בדף, ומצאו בו את פרשת התוכחה! את ביעותיה הנוראיים: **"בִּבְקֶר תֹּאמַר מִי יִתֵּן עָרֶב וּבְעָרֶב תֹּאמַר מִי יִתֵּן בְּקֶר, מִפְּחָד אֲשֶׁר תִּפְחָד וּמִמְרָאָה עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה"**. בתור קמיע, היה ראוי שיכביר את חוליו. אבל בכח אמונתה הפשוטה והאינתנה חוללה את הנס והביאה את הרפואה!

מפניני מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל

ואמר כל העם אמן (כו, טז)

סיפר מרן רבינו זצוק"ל: בידי הווה עובדא, שבהיותי מתפלל עם הציבור תפילת ערבית סמוך לשקיעת החמה (כמנהג הספרדים שמתפללים מנחה וערבית ביחד מבעוד יום מפלג המנחה ומעלה, וחוזרים וקוראים קריאת שמע לאחר צאת הכוכבים לצאת ידי חובה), והייתי קורא פסוק **שמע ישראל, ושמעתי מבית הכנסת הסמוך שהיו אומרים שם קדיש, ומיהרתי לסיים הפסוק, וענית אמן, יהא שמיה רבא מברך וכו'.** והנה תלמיד חכם שישב על ידי, הרגיש שענית אמן יהא שמיה רבא וכו', וניגש אלי אחר התפילה ותמה עלי, שהרי אין לענות קדיש וקדושה עד לאחר אמירת הפסוק: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וכמו שמוכח כן מהשולחן ערוך (סימן ס"ו)... ואמרת לו שטעמי ונימוקי עימי בסייעתא דשמיא, שלא אמרו כן אלא כשקורא קריאת שמע שיוצא בה ידי חובה, ומקבל עליו עול מלכות שמים, ודאי שאפילו מלך ישראל שואל בשלומו - לא ישיבנו, אבל בקריאת שמע כזו שאנו קוראים לפני הזמן ואין אנו יוצאים בה ידי חובה, מותר להפסיק לקדיש ולקדושה אפילו באמצע פסוק שמע ישראל... (שו"ת בייע אומר)

יוסיף חכמה

למה צריך קללות?

בפרשתנו 'כי תבוא' מופיעות צ"ח - 98 קללות שהם למעשה פי שניים מפרשת בחוקותי ששם יש מ"ט - 49 קללות. לא פעם אנשים מפחדים מהקללות שמא ירדפו הם אחריהם... יש כאלה הנמנעים מלעלות לספר תורה שמא ידבק בהם מן הכתוב בה... זו אגב אחת הסיבות שנהגו בקהילות רבות, שהקורא בעצמו עולה בעלייה שבה הן מופיעות. **מסופר על ה"חפץ חיים"** שהגיע פעם לבית הכנסת בפרשת 'כי תבוא' והבחין שכל האנשים בורחים החוצה מפני הפחד שאחזם עקב הקריאה של הקללות בפרשה זו. אמר להם רבי ישראל הכהן מראדין זצ"ל **אמשול לכם משל למה הדבר דומה:** לאחד שעלה על יצועו, התהפך במיטתו ולא הצליח להירדם, אשתו המסורה דאגה לשלומו שאלה אותו: "מה לך בעלי היקר?! מדוע אינך נרדם?". סיפר לה הבעל בצער: "ראי! מחר אני צריך לעבור ביער ומתיירא אני מן הטורפים המשוטטים שם והאורבים בכל פינה ואינני יודע אם זהו יומי האחרון"... הרגיעה אותו רעייתו ואמרה לו כי יש לה רעיון שעל ידו יוכל לחצות את היער מבלי לראות אותם כלל והיא תוכל לגלות לו רק מחר בבוקר... שמח האיש וישן שנת ישרים... בבוקר היום שלמחרת רצה האיש ללכת ושאל את רעייתו מהו ה"רעיון"? לקחה האישה חתיכת בד ואמרה לו: לפני כניסתך ליער - כסה את עינך ובכך לא תראה מאומה מן הטורפים"... **כן הוא הנמשל - סיים החפץ חיים -** אלו שמפחדים מהקללות דומים לאותו אדם - טיפשים הם. והלא כל מטרת הקללות היא להורות לאדם את הדרך הנכונה ואת התוצאה של זה שבחר בדרך קלוקלת... **אם כך הוא, מה אתם בורחים?! תקשיבו...**

תמונות גדולי ומאורי ישראל **וְהָיוּ עֵינֶיךָ רְאוּת אֶת מוֹרֵיךָ** (ישעיהו ל"ב)

הראשל"צ הרב אליהו בקשי דורון זצ"ל, הרב ישראל מאיר לאו שליט"א, מרן הגר"ע יוסף זצ"ל, הראשל"צ הרב מרדכי אליהו זצ"ל, הרב שלום משאש זצ"ל

מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל עם הרב שלום משאש זצ"ל רבה הראשי של ירושלים ומפוסקי ההלכה החשובים ביהדות מרוקו המעטירה

מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל עם חברו הרב בן ציון אבא שאול זצ"ל ראש ישיבת 'פורת יוסף' ומפוסקי ההלכה, בעל שו"ת 'אור לציון'

אמרת השבוע

"האמונה הפשוטה של היהודים התמימים, סופה שתחזיק הרבה יותר מאמונתם המפולפלת של המשכילים והמחודדים". (הרב אלעזר מנחם מן שך)

הלכות צדקה

- א. מצות עשה ליתן צדקה כפי השגת ידו, וכמה פעמים נצטוינו במצוה זו, ואף על פי כן אין מברכים על מצוה זו מכמה טעמים. והמעלים עינו מהצדקה עובר ב"לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ידך מאחיד האביון". ולעולם לא יבוא לאדם הזיק על ידי שנתן צדקה, שנאמר, וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְדָקָה שְׁלוֹם. וכל המרחם על העניים הקב"ה מרחם עליו, והצדקה דוחה את הגזירות הקשות, ולעולם יהיו עניים בני ביתך. ואדם הפותח את ידיו ליתן צדקה נפתחים לו שערי שמים לקבל תפלתו, ודוחה את הגזרות. ומצווה לתת צדקה לכל יהודי הנצרך לה, שנאמר (דברים טו, ז-ח): "כִּי יִהְיֶה בְךָ אֲבִיוֹן מֵאֶחָד אֲחֵיךָ בְּאַרְצֶךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ, לֹא תֹאמְצֵם אֶת לִבְבְּךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת יָדְךָ מֵאֲחֵיךָ הָאֲבִיוֹן. כִּי פֶתַח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ וְהַעֲבַט תַּעֲבִיטְנוּ דֵי מַחֲסָרוֹ אֲשֶׁר יִחְסַר לוֹ". וכל אדם חייב ליתן צדקה, אפילו עני המתפרנס מן הצדקה חייב ליתן ממה שיתנו לו.
- ב. אין לגבאי צדקה לקחת צדקה מנשים וילדים אלא דבר מועט, אבל לא דבר גדול שיש לחוש שהבעל והאב לא הסכימו לזה. והכל לפי עושר האדם.
- ג. יש להעדיף ליתן צדקה לבן תורה היושב ועוסק בתורה הקדושה, שכבר אמרו חכמים, אם בקשת לעשות צדקה עשה עם עמלי תורה. ואב שזכה שבנו יהיה בן ישיבה העוסק בתורה, חייב להשתדל ולהתאמץ לתמוך בידו כפי כוחו, ויכול לתמוך בו ממעשר כספים ומכספי צדקה. אך לא יתן את כל הצדקה לבן, אלא יתן חלק לעניים אחרים.
- ד. טוב ליתן צדקה לעני קודם כל תפלה, שנאמר אני בצדק, והיינו צדקה, ואחר כך אחזה פניך. וצריך ליתן הצדקה בסבר פנים יפות, בשמחה ובטוב לבב, ואם נתן לעני בפנים זעופות הפסיד זכותו, ואפילו נתן סכום גדול, ועובר על לאו של ולא ירע לבבך בתתך לו. ועני המבקש צדקה יש להשתדל שלא להשיב פניו ריקם, ויתן לו אפילו סכום קטן.
- ה. מותר ליתן צדקה בלילה, ולדעת האר"י ז"ל אין ליתן צדקה בלילה שהוא זמן דינים בעולם, ומה שאמרו ליתן בערבית, היינו כשמתפלל מבעוד יום. ומכל מקום מעיקר הדין אין להקפיד בזה, ואם נתן לקופה של צדקה בלילה, ישא ברכה מאת ה'. וכן מותר לעשות "פדיון הבן" בליל שלשים ואחד להולדת הבן הבכור. וכן המנהג. ולכן אין מצות הצדקה נחשבת למצות עשה שהזמן גרמא, ונשים חייבות במצות צדקה.
- ו. הנוהג להפריש מעות מעשר ממשכורתו, ומכל רווחיו, רשאי לנכות מדמי המעשר דמי פרנסת וכלכלת בניו ובנותיו הגדולים היתרים על גיל שש שנים, אפילו אם הם סמוכים על שלחנו. והזן את בניו ובנותיו נחשב כעושה צדקה בכל עת. וכן רשאי לסייע ממעות מעשר בהוצאות נישואי בניו ובנותיו, תשלום עבור מלמד לבנו המלמדו תורה, או להחזקת בניו בישיבות הקדושות.
- ז. כסף צדקה שהיה מונח זמן רב בקופת צדקה, ולא באו לרוקנה, ואין אפשרות להשיג את הכתובת, מן הראוי להישאל עליהם אצל חכם מעיקרו של נדר, ויתנו את הכסף שבקופה למוסדות אחרים מעין אותה מטרה של הקופה.
- ח. כשמוכרים את המצוות אסור להעלות את המחיר רק במטרה שחבירו יוסיף ויתן יותר.

היומנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

ביאור	ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
ביטוח השבת	6:44	6:41	6:43	6:42
ציאת השבת	7:33	7:31	7:33	7:32
רכישת תם	8:20	8:17	8:19	8:19

עלון השבוע ליכות הגברת הנכבדה
מרת יפה בת זוהרה תחי'
הקב"ה יתן לה כח ובריאות, פרנסה טובה ברווח
ובקלות, ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלח, ותראה נחת מכל
יוצאי חלציה יחד עם בעלה מורנו הרב שליט"א - אמן

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ כִּי תָבוֹא

הַפְּטָרָה

"קומי אורי"
ישעיה ס'

תלמוד תורה לנשים
שיעורי תורה וזמנות לנשות
כלל וכלת מדרש
בגדים תורניים
קידוש החוקים
מכון הנצחית ספרים וחקי סתבי יד
הצגה לנחלת התלמידים במהלך
עזרת לנזקקים
חידושי תורה לנשים חרדים
מוקד עולמי לאמירת התלמידים
שמעון תדמי